

Makam Müziği Özelinde Akademik Çalışmaların Geleceğine Dair Web Tabanlı Uluslararası Bir Arşiv ve Medya Platformu Önerisi: MaqamLib

A Web-based International Archive and Media Platform Proposal

Specific to Maqam Music Regarding the Future of Academic Studies: MaqamLib

Mustafa Gökhan TAŞ⁽¹⁾

(1) Sorumlu Yazar / Corresponding Author:

Mustafa Gökhan Taş, İTÜ Müzikoloji ve Müzik Teorisi
Doktora Programı Öğrencisi
E-posta: tasg@itu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3052-1184

Atıf / Citation: Taş, M. G. (2022). Makam Müziği Özelinde Akademik Çalışmaların Geleceğine Dair Web Tabanlı Uluslararası Bir Arşiv ve Medya Platformu Önerisi: MaqamLib. *Porte Akademik Müzik ve Dans Araştırmaları Dergisi*, 22, 105-120.

Özet

Bu çalışmada, bir bilim dalı olarak müzikoloji disiplininin, bir iletişim unsuru olarak medyanın ve akademinin kurumsallaşması olarak ifade edilen üniversite kurumunun doğuşu ve tarihsel süreçlerini takiben günümüze gelene kadar geçirdiği evreler incelenerek, güncel olarak kullanılmakta olan çeşitli akademik medya uygulamalarından örnek modeller doğrultusunda, makam müziği kapsamında yer alan sistematik müzikoloji çatısı altında yer alan ve yer alabilecek tüm çalışmaları kapsayabilecek, akademisyen ve profesyonel araştırmacılar öncelikli olmak üzere her seviyeden ilgiliye hizmet etmek suretiyle alana katkı sağlamayı amaç edinmiş, çağdaş bileşenleri barındıran ve geleceğe yönelik potansiyel taşıyan web tabanlı bir arşiv ve medya platformu önerisi sunulmaktadır.

Bu bağlamda, metinde öncelikli olarak çalışmanın ana eksenini oluşturan müzikoloji disiplininin tarihsel süreçten günümüze kadar olan gelişimine yer verilerek genel bir tanım yapılmakta ve kapsamlı bir bakış açısı sunulması amacıyla yazar tarafından içeriğin dört temel yapıtaşından ilki olarak değerlendirilen bu disiplin tanıtılmaktadır. Aynı amaçla bir iletişim unsuru olarak medyanın antikiteden günümüze geçirdiği evrim ve bilgi paylaşımının önemine vurgu yapılarak aradaki simbiyoz ilişkisine dikkat çekilmesi amaçlanmıştır. Bahsedilen bu iki başlık kapsamında tarihsel sürece dair bir bilgilendirmeyi takiben, akademik çabanın kurumsallaşmış hali olarak tanımlayabileceğimiz "üniversite" kurumunun meydana gelişinden bugüne kadar sınıflandırıldığı üç farklı temel evresi ve üçüncü nesil kavramının genel çerçevesini oluşturan temel bileşenleri açıklanmakta ve günümüzde aktif olarak kullanılan çağdaş akademik medya uygulamalarından çeşitli örnekler hakkında bilgiler verilerek, içeriğin dört temel yapı taşı olarak konumlandırılan unsurlar tamamlanmakta ve yazarın perspektifine dair kapsamlı bir bakış açısı oluşturulması hedeflenmektedir.

Son olarak sunulan bu bilgiler doğrultusunda, yazarın doktora tez çalışmasının konusu olan ve temel çalışma alanını oluşturan makam müziği özelinde, uluslararası düzeyde faaliyet gösterme potansiyeli barındıran, akademisyen ve profesyonel araştırmacılar ile birlikte her seviyeden ilgilinin, doğru, kaliteli ve rafine bilgiye erişimini kolaylaştırarak alana katkıda bulunmayı amaç edinmiş

web tabanlı bir arşiv ve medya platformu tasarımı önerisi getirilmekte ve makaleye konu olan bu tasarımın temel fonksiyonlarının ve bileşenlerinin tanıtımı yapılarak sonuca varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müzikoloji, Medya, MaqamLib, Makam Müziği, Açık Bilim

Abstract

In this study, following the birth and historical processes of the phenomenon of musicology as a science, the media as a communication element and the institutionalization of the academy, the stages it has gone through until today are examined in line with sample models from various currently used academic media applications within the scope of makam music. A web-based archive and media platform proposal which can cover all studies under the roof of systematic musicology in the field is presented with contemporary components and potential for the future. It aims to contribute to the field by serving all levels of interest, primarily of academicians and professional researchers.

In this context, in the text, a general definition is made by including the development of the musicology phenomenon from the historical process to the present, which constitutes the main axis of the study. This phenomenon which is considered as the first of the four basic building blocks of the content by the author is introduced in order to present a comprehensive perspective. For the same purpose, it is aimed to draw attention to the symbiosis relationship between musicology and the media as a communication element by emphasizing the importance of the evolution and information sharing from antiquity to the present. Following the briefing on the historical process within the scope of these two titles, three different basic phases in which the phenomenon of “university”, which can be defined as the institutionalized state of academic effort, has been classified from its formation to the present, and the basic components that form the general framework of the third generation concept are explained in addition to one of the contemporary academic media applications that are actively used today. By giving information about various examples, the elements that are positioned as the four basic building blocks of the content are completed; as a consequence, it is aimed to create a comprehensive perspective on the author's perspective.

Finally, in line with this information presented, it is aimed to contribute to the field by facilitating access to accurate, qualified and refined information for academics and professional researchers as well as academicians and professional researchers who have the potential to operate at an international level, in particular on maqam music, which is the subject of the author's doctoral thesis constituting the main field of study. A web-based archive and media platform design proposal is made with the aim of introducing the main functions and components of this design, thus reaching to a conclusion.

Keywords: Musicology, Media, MaqamLib, Maqam Music, Open Science

1. GİRİŞ

Bu çalışmada, genel anlamıyla müzikoloji çatısı altında, detayda ise makam müziği özelinde faaliyet göstermesi planlanan, çağdaş, üçüncü nesil üniversite ve açık bilim konseptlerine uygun, akademik bir veri tabanı ve sosyal medya platformu önerisi sunulmuştur.

Literatür taraması ile elde edilen bilgiler doğrultusunda, müzikolojinin tarihten günümüze geçirdiği süreç, bu süreçte müzikoloji topluluklarının rolü ve güncel akademik medya uygulamalarından örnekler açıklanarak, çalışmaya konu olan platforma dair kapsamlı bir anlayış oluşturulması hedeflenmiştir. Özellikle “Akademik Medya Uygulamaları” başlığı altında, çalışmaya örnek teşkil eden modellere dair, literatür taramasında ulaşılan tüm kaynakların benzer ve ayrışan görüşlerine yer verilerek bir literatür tartışması sunulması amaçlanmıştır.

Çalışmada, müzikolojinin gelişim süreci ve bu süreçteki toplulukların rolleri ile tasarıma model alınan çağdaş uygulamalar doğrultusunda kodlanan web tabanlı platformun, mevcut modellerden farklılıkları, fonksiyonları ve işleyişinin açıklanmasını kapsamaktadır.

Tasarıma konu olan platformun amacı; “Makam Müziği” özelinde bir görsel ve işitsel veri tabanı oluşturarak akademik araştırmalar için güvenilir bir kaynak sunmaktır.

Çağımızın bir gerekliliği olan dijital arşiv konsepti ile Academia, Researchgate ve benzerleri gibi bir akademik sosyal ağ modelinin birleşiminden oluşacak bir platformun, araştırmacılara daha fazla görünürlük ve işbirliği olanakları da sunacağı öngörülmektedir.

Çalışma; eserlerin uzmanları tarafından teyit edilmiş, yazılı, görsel ve işitsel kayıtlarına toplu halde ulaşılabilmesi açısından “Makam Müziği” başta olmak üzere tüm etnik, mikrotonal, modal ve tarihi müzik araştırmacılarının faydalanabileceği bir platform tasarımı gerçekleştirmeyi amaçlar.

Platformda yer alacak çalışmaların incelenmesi ile alanda yapılan çalışmalara dair istatistiksel veriler oluşturularak, akademik bağlamda “Makam Müziği” çalışmalarının dönemsel ve güncel yönelimlerini doğru şekilde tespit etmek de mümkün olabilecektir.

2. ARAŞTIRMA PROBLEMİ VE METODOLOJİ

Bu çalışma, “Makam müziği özelinde Researchgate ve Academia benzeri akademik bir platform mümkün müdür?” sorusuna cevap aramaktadır. Bu bağlamda öncelikle mevcut platformların bileşenleri ve bu konudaki literatür taranarak müzik özelinde çalışan, benzer ya da kısmen benzer oluşumların mevcudiyeti araştırılmıştır.

Literatür tarama sürecinde, tasarlanması amaçlanan platform ve ilgili örnekler araştırılırken, sosyal toplulukların ve bilgi paylaşımının ilgili literatürde en öne çıkan nokta olduğu tespit edilmiştir. İşbu tespit sonucunda, bu iki olgunun önemini vurgulamak hasebiyle, müzikolojinin gelişim süreci ve bu süreçteki sosyal etkileşim ve paylaşımlardan öne çıkan örnekler sunulurken, okuyucuya daha etkin bir vizyon sağlanması düşünülmüştür.

Model olarak alınan Researchgate ve Academia konseptlerine uygun bir platform kodlanması amacıyla ilgili yazılım dilleri, web tabanlı altyapılar, hukuki statü, finansman, gerek mali gerek insan sermaye temini ve sürdürülebilirlik başta olmak üzere çeşitli alt başlıklarda veri toplanması ve analizi süreçlerinin neticesinde, çalışmaya konu olan platform vücuda getirilmiş ve erişime sunulmuştur.

3. TARİHTEN GÜNÜMÜZE MÜZİKOLOJİ

Belirli bir alana ve topluluğa özel bir veri tabanı ve medya platformu önerisi getirirken, öncelikli olarak ilgili alanın tanımını ve varoluşundan günümüze kadar geçirdiği süreçleri tanımlamak yerinde bir yaklaşım olacaktır. Bu bağlamda çalışmanın odağı olan müzikoloji disiplininin tarih sahnesine çıkışından güncel yönelimlerine kadarki süreci genel olarak ele almakla başlayabiliriz.

Kelimenin etimolojik köken bakımından Grekçede ilham perileri anlamı taşıyan “muse” kelimesinden türemiş, seslerin ve sessizliğin insan tasarımı neticesinde belirli bir uyum ya da uyumsuzluk amacıyla kullanılması olgusunu ifade eden, farklı dönemlerde çeşitli araştırmacılar tarafından sanat, bilim ya da her ikisinin arasında bir olgu olarak ifade edilen “müzik” kelimesi ile, yine aynı dilden gelen, bir şeyin akıl yoluyla anlaşılıp açıklanması, mantık, bilim gibi anlamları ifade eden “logos” kelimesinin birleşmesinden doğduğu kanısında alandaki tüm araştırmacıların hemfikir olduğu gözlenmiştir.

Alandaki saygın akademik kaynaklar arasında güncel ve temel unsurların en seçkinlerinden olan Oxford Grove Music sözlüğüne göre 'müzikoloji' terimi birçok farklı şekilde tanımlanmıştır ancak bu tanımların en sade özü olarak “müziğin bilimsel olarak incelenmesi” kabul edilebilir (Duckles et al., 2018).

Haydon, müzikolojiyi müzikle ilgili bilginin keşfedilmesi ve sistemleştirilmesi ile ilgili olan öğrenim dalı olarak tanımlamıştır. Tanımında, her eğitimli müzisyenin makul seviyede bir müzik bilgisine sahip olduğuna; ancak özellikle bilimsel yöntemlerin uygulanması yoluyla müzikle ilgili bilgi birikimine yönelmediği sürece bir müzikolog olarak kabul edilmemesi gerektiği görüşüne yer vermiştir (Haydon, 2001).

Antik zamanlarda, doğa biliminin nicel yöntemleri, eski Yunanlılar tarafından fiziksel bir fenomen olarak müzikle ilgili hale getirilmiştir: Pisagorcular sayıyı müzik sesinin ilk koşulu olarak ve sayısal ilişkileri müzikte,

insanlıkta ve kürelerde temel uyum yasaları olarak incelemişlerdir. Bu çalışmalar, aritmetik, geometri ve astronomi ile birlikte Quadrivium'un bir parçası olan ars musica'nın bir parçası olarak Orta Çağ boyunca devam etmiştir (Duckles et al., 2018).

Bu bakış açısına sahip araştırmacılar müzik bilimini müzik sanatıyla yaşıt olarak kabul eden bir yaklaşım sergilemişlerdir. Bu perspektiften değerlendirildiğinde, Batı Avrupa müzik tarihinde, Pythagoras (İÖ 6. Yüzyıl), aralıkların ölçümü ve karşılaştırılması için matematiksel-akustik bir temel geliştirmesiyle, ilk müzikolog olarak kabul edilmiştir. Boethius (ö. 524), matematiksel öğrenmenin dört temel dalı olan quadrivium'da müziğe de yer vererek bu tezi destekleyen tarihi kanıtlara örnek oluşturmuştur (Haydon, 2001).

Çok daha sonra, 18. Yüzyılda, Joseph Sauveur (1653-1716), Leonhard Euler (1707-83) ve Ernst Chladni'nin (1756-1827) kariyerlerinin kapsadığı yıllarda, dikkatler ses fiziği ve akustik alanındaki çalışmalara verilmiştir (Duckles et al., 2018).

Kimi araştırmacılar tarafından müziğin sistemli şekilde ele alınıp araştırılmasını ifade eden bu kavramın geçmişi, geniş bir bakış açısı ile miladi takvim öncesi dönemlere kadar uzandırılrsa da, kelimenin tarih sahnesine çıkışı 19. Yüzyıl döneminde gerçekleşmiştir.

19. Yüzyılın ikinci yarısına kadar, müzik çalışması bağımsız bir disiplin olarak değil, genel bilginin özel olarak müzik sorularının teorik olarak ele alınmasını sağlayan bir parçası olarak kabul edilmiştir. 1863'te müzikolojinin diğer bilimsel disiplinlerle eşit düzeyde kendi başına bir bilim olarak ele alınması gerektiğini iddia eden Chrysander olmuştur (Duckles et al., 2018).

Bu dönemde Almanca 'Musikwissenschaft' terimi kullanılmaya başlanmıştır. 'Musikwissenschaft', Alman eğitimci Johann Bernhard Logier'in bir eserinin başlığında 1827 gibi erken bir tarihte ortaya çıkmıştır (Duckles et al., 2018).

1884 yılından Avusturyalı-Alman müzik tarihçileri Friedrich Chrysander, Philipp Spitta ve Guido Adler, o dönemde bilimlerin en yenisi olarak nitelendirdikleri "müzikoloji" nin ilk bilimsel yayını olan, orijinal dili olan Almanca ismi ile "Vierteljahrsschrift für Musikwissenschaft" isimli dergiyi kurmuştur (Mugglestone & Adler, 1981). "Vierteljahrsschrift für Musikwissenschaft" kelimesi dilimize "müzik bilimi için çeyrek yıllık yayın" şeklinde tercüme edilebilir.

İlk sayı Adler tarafından yazılan ve yeni bilimin kapsamını, yöntemini ve amacını tanımlayan bir makaleyle açılmıştır. Adler, "müzikoloji"yi akademik bir disiplin olarak kurarken, müzik tarihi araştırmasını bilimsel hale getirmeye çalışmıştır (Mugglestone & Adler, 1981). Bu makale müzik biliminin ana unsurlarını belirleyen çerçeveyi oluşturduğundan ötürü alanın temel manifestosu olarak kabul görmüştür. Adler bu çalışmasında müziği tarihsel ve sistematik olmak üzere iki ana eksen ve bu eksenlerin altında çeşitli başlıklarda incelemeyi önermiştir. Bu çalışma alanları günümüze kadar geçen yüzyılı aşkın sürede evrimleşerek olgunlaşmıştır.

1950'li yıllarda, bu bağlamda yeniden bir değerlendirme yapmak amacıyla Hibberd tarafından kaleme alınan bir çalışmada, dört ana başlıkta yer alan 15 alt başlıkla, kısmen daha farklı ve kapsamlı bir sınıflandırma önerisi sunulmuştur. Bu çalışmada "Musikwissenschaft" teriminin Chrysander tarafından tanıtılmasından ve Adler tarafından sınıflandırılmasının üzerinden bir asıra yakın zaman geçtiği, bu süreçte Riemann, Pratt, Seeger ve Moser gibi araştırmacılar tarafından da ele alındığına vurgu yapılarak, "müzikoloji" tanımlarının çok geniş olduğu ve bunun neticesine çoğu müzisyenin bir yerde şu ya da bu türden "müzikologlar" olarak kabul edildiği belirtilmiştir. Bu noktada Hibberd her müzisyen bir müzikolog olduğunda, onu müziğin diğer dallarından ayırmak, kısacası kelimenin kendine özgü bir anlamı olması için müzikolojinin yeniden tanımlanması gerektiğini öne sürerek, müzikle ilgili tüm araştırmaların "müzikoloji" olarak mı adlandırılması gerektiği sorusunu tartışmıştır (Hibberd, 1959).

Günümüzde “müzikoloji” disiplininin tarihsel müzikoloji, etnomüzikoloji ve sistematik müzikoloji olarak üç temel ekseninde ele alınması kabul gören bir yaklaşımdır. Bu başlıklardan ilk ikisi alanın temel metni olan Adler'in çalışmasındaki önermede de sunulmuştur. Ancak günümüzde kullanılan “etnomüzikoloji” teriminin evrimine dair bir parantez açılabilir.

Etnomüzikoloji teriminin kökeni, bunu “Musicologica: a Study of the Nature of Ethnomusicology, its Problems, Methods, and Representative Personalities” adlı kitabının alt başlığında kullanan Hollandalı bilim insanı Jaap Kunst'a (1950) atfedilmiştir (Pegg et al., 2001).

“Etnomüzikoloji” terimi, genel olarak uzmanlar tarafından da benimsenmiş olmakla birlikte Almanya ve Avusturya'da bazı bilim insanları, Stumpf, Hornbostel ve Lach'in çalışmalarıyla yakınlığı vurgulamak için Vergleichende Musikwissenschaft (“karşılaştırmalı müzikoloji”) ifadesini kullanmaya devam etmiştir (Pegg et al., 2001).

Aynı alanı işaret eden Adler'in ilk önermesinde yer alan “karşılaştırmalı müzikoloji” ile güncel kullanımda karşılaştığımız “etnomüzikoloji” terimleri arasındaki farkı oluşturan temel unsurun, “karşılaştırmalı” kelimesinin Alman merkezli bir yaklaşım olduğu, buna karşılık “etno” kelimesinin herhangi bir topluluğa eşit mesafede bir anlam içermesi olduğu görüşüne varılmıştır.

Sistematik müzikoloji ise, müziğin belirli görünümünden daha çok genel olarak müzikle ilgilenen, müziğin alt disiplinleri için asıl olarak Orta Avrupa'da kullanılan şemsiye bir terim olarak önerilmiştir (Parncutt, 2007).

Psikoloji, sosyoloji, akustik, fizyoloji, sinir bilimleri, bilişsel bilimler, teknoloji, estetik, göstergebilim, yorumbilgi, müzik eleştirisi, kültürel çalışmalar ve cinsiyet çalışmaları gibi disiplinleri ve paradigmaları kapsayan sistematik müzikoloji disiplini, kardeş disiplinler olan tarihsel müzikoloji ve etnomüzikolojiye göre daha az bütünsel, kapsam ve yöntem bakımından daha çeşitli ve hem akademik hem de pratik olarak müzikoloji dışındaki akraba disiplinlerle daha fazla ilişkili olma eğilimindedir (Parncutt, 2007).

Yukarıdaki paragraflarda atıfta bulunulan çalışmada sistematik müzikolojinin kökeninin antik Yunan dönemine kadar ulaştığı ve bu yaklaşımların zaman içerisinde dönemsel olarak baskın oldukları önerilerek bu tezin sistematik müzikolojinin başlangıçtan günümüze var olduğu, tarihsel müzikolojinin 15. Yüzyıldan itibaren yükselip 20. Yüzyıla birlikte düşüşe geçtiği, etnomüzikoloji ya da erken evrelerdeki deyişle “karşılaştırmalı” müzikolojinin ise 19. Yüzyıldan itibaren gelişmeye başladığı bir grafik ile görselleştirerek sunulmuştur (Parncutt, 2007).

İleri düzey müzik çalışmaları sadece müziğe değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel bir çevrede hareket eden müzisyenlere de odaklanmalıdır. Bir ürün olarak müzikten besteci, icracı ve tüketiciyi (yani dinleyicileri) içeren bir süreç olarak müziğe bu geçiş, bazıları sosyal bilimlerden, özellikle antropoloji, etnoloji, sosyoloji, siyaset, toplumsal cinsiyet çalışmaları, kültürel teori ve dilbilimden ödünç alınan yeni yöntemleri içerir (Duckles et al., 2018).

Bu çalışmanın önermesinin esas konusunu teşkil eden veri tabanı ve medya platformunda kategorizasyon amaçlı kullanılan mimarinin de omurgasını oluşturan bu sınıflandırmalara, çalışmanın ilgili kısımlarından ulaşılabileceğine ve tarihsel gelişiminden ziyade güncel kullanımı çalışmanın içeriğiyle örtüştüğünden ötürü, konunun odağının dışına taşarak genişlemesini engellemek ve okuyucunun vaktini tasarruflu değerlendirmek amacıyla burada uzun uzadıya yer verilmesine gerek görülmemiştir.

Aynı şekilde herhangi bir sınıflandırma önerisi sunmak ya da varolan bir yaklaşımı eleştirmek de bu çalışmanın kapsamı dışında olup, potansiyel önerileri karşılamak amacıyla, çalışmanın esası olan platforma kullanıcılar için “diğer” ve “kategori öner” seçenekleri sunulmuştur.

Etnomüzikologlar tarafından sunulan bir önermeye göre ise, 'Aslında etnomüzikoloji, yani araştırma yelpazesini “sosyolojik” olarak adlandırılan materyali içerecek şekilde almak tüm müzikolojinin işlevidir (Duckles et al., 2018). Bu çalışmada ve bu kısım özelinde etnomüzikolojinin kurucularından kabul edilen

Charles Seeger'in da görüşlerine paralel şekilde etnomüzikoloji ve müzikoloji, öz bakımında aynı olup, farklı yollardan ilerleyen aynı müzik çalışmasıdır düsturuyla genel bir tanım yapılması hedeflenmiştir.

Öneride sunulan platform her ne kadar çalışmanın gerçekleştirildiği kurumun karakteristiği ve alandaki ihtiyaca yönelik olarak makam müziği ağırlıklı olarak tasarlanmış olsa da, çalışmanın özü genel bir şemsiye olarak müzikoloji olup, bu çatı altında tarihi, sistematik ve karşılaştırmalı ya da etnomüzikoloji başlıklarının da tamamını kapsar şekilde değerlendirilmiştir.

Bu bağlamda sözlü tarih, eurosentrik yaklaşımlar, akademik çalışmalarda tarihsel türk müziği metodolojisi gibi alanlarda muhtelif tartışmalar da elbette ki mevcuttur ancak çalışmanın odağı dışında olduğundan ötürü burada yer verilmemiştir.

4. MÜZİKOLOJİ TOPLULUKLARI

19. Yüzyılın sonlarına rastlayan doğuşuyla nispeten genç bir disiplin olan müzikoloji özelinde, yirminci yüzyıldan günümüze kadar pek çok topluluk kurulmuştur. Bugün dünya genelinde sayısı bilinemeyecek kadar fazla olan bu topluluklardan uluslararası akademik saygınlığa sahip onlarcası, Oxford University Press tarafından 2020 yılında yayınlanan "Music Research: a handbook" isimli kaynakta listelenmiştir (Sampsel, 2020).

Çalışmanın önermesinin ana unsuru olan bilgi paylaşımının önemine vurgu yapmak adına, bahsi geçen topluluklardan çalışma özelinde en öne çıkan dört tanesine dair genel bir bilgi paylaşımı yapılması gerekli görülmüştür.

International Musicology Society, (IMS), dilimizdeki karşılığı ile "Uluslararası Müzikoloji Topluluğu", bu alanda bilinen ilk kuruluş olarak karşımıza çıkmaktadır. 1899 yılında Oskar Fleischer ve Max Seiffert tarafından uluslararası müzik temaslarını geliştirmek amacıyla kurulan bu oluşum, savaş sebebiyle o tarihlerde pek hayata geçememiş olmakla birlikte, 1924'te savaştan sonra ilk kez uluslararası alanda bir araya gelmiş ve 1927'de Viyana'daki Beethoven yüzüncü yıl kutlamalarında konuşan Henry Prunières tarafından Uluslararası Müzik Topluluğu'nun yeniden kurulması önerilmiştir (Häusler, 2001).

Eylül 1927'de, Basel'de, Guido Adler başkanlığında toplanan bir komite ile "Uluslararası Müzikoloji Derneği" kurulmuştur. Kuruluşundan bir yıl sonra 23 ülkeden 181 üyeye, 1994 yılında 51 ülkeden 1200 üyeye ulaşmıştır. Topluluğun hayata geçirilme amacının, müzikologlar arasında uluslararası temasların düzenlenmesi ve bir bibliyografik merkezin kurulması olduğu belirtilmiş ve üyeler gerçekleştirilen faaliyetler hakkında üç ayda bir yayınlanan bir bültenle bilgilendirilmiştir (Häusler, 2001).

Müzikolojinin ilk evreleri kabul edebileceğimiz 20. Yüzyılın başlarına denk gelen bu dönemlerde hayata geçirilen bir diğer oluşum ise "Amerikan Müzikoloji Topluluğu / American Musicology Society, AMS" 1934 yılında kurulmuştur. Bu oluşum, müziğin çeşitli alanlarında bilimsel araştırmaları bir öğrenme ve bilim dalı olarak ilerletmek için kurulan akademik topluluk olarak tanımlanmıştır (Judd, 2014).

1948'de 850 üyeden 2012'de 3500'ün üzerine çıkan AMS, College Music Association (daha sonra College Music Society, 1947), Society for Ethnomusicology (1955), Sonneck Society (daha sonra Society for American Music, 1975) ve Society for Music Theory (1977) gibi çeşitli oluşumları bünyesinden çıkartmıştır (Judd, 2014).

Geleneksel müzik bağlamında, etnomüzikoloji ve çalışmanın odağı olan makam müziği konusunda en önemli oluşumların başında gelen, dilimizde karşılığı "Uluslararası Geleneksel Müzik Konseyi" olan kuruluş "International Council for Traditional Music / ICTM" ise 1947 yılında Londra'da Uluslararası Halk Müziği Konseyi (IFMC) adı altında halk müziği ve dansı çalışmalarını ilerletmek ve bunların uygulanmasına, korunmasına ve yayılmasına yardımcı olmak amacıyla bir organizasyon olarak kurulmuştur (Karpeles & Christensen, 2001).

1948 yılında 28 ülkeden delegelerin katılımıyla düzenlenen ilk toplantısından beri halk müziğinin tüm

alanlarındaki uzmanları bir araya getiren bu oluşum, yıllık veya iki yılda bir şekilde düzenli olarak konferanslar düzenlenmiştir (Karpeles & Christensen, 2001).

1981 yılında New York'taki Columbia Üniversitesi'ne taşınmasının ardından konseyin adı Uluslararası Geleneksel Müzik Konseyi olarak değiştirilmiştir. Bu süreçte, konseyin amaç ve faaliyetleri genişletilmiş ve daha az Avrupa merkezli olacak şekilde gözden geçirilmiş kurallar ile, konseyin amacının “tüm ülkelerde halk, popüler, klasik ve şehir ve dans dahil olmak üzere geleneksel müziğin araştırılmasına, uygulanmasına, belgelenmesine, korunmasına ve yayılmasına yardımcı olmak” olduğu belirtilmiştir (Karpeles & Christensen, 2001).

UNESCO'nun geleneksel müzik koleksiyonunu ve Geleneksel Müzik Yıllığı'nı (1981'e kadar Uluslararası Halk Müziği Konseyi Yıllığı), haber bültenini ve Geleneksel Müzik Rehberini yayınlayan, 1995 yılında 89 ülkede 1400 üyesi ve 58 ülkede resmi temsilcisi bulunan topluluk, ulusal komiteler ve irtibat görevlilerinin yanı sıra, birçok ülkedeki ulusal bilimsel topluluklarla ve diğer uluslararası kuruluşlarla da ortak çalışmalarını gerçekleştirmiştir (Karpeles & Christensen, 2001).

Bohlman'a göre hiçbir kurum, etnomüzikolojinin Amerikan entelektüel tarihinin bir parçası olma biçimlerini Etnomüzikoloji Derneği'nden daha doğrudan ve tutarlı bir şekilde şekillendirmemiştir (Bohlman, 2013).

Nettle ise bu topluluğu Amerika Birleşik Devletleri merkezli, ancak önemli sayıda uluslararası üyeye sahip olan SEM, etnomüzikoloji alanına adanmış dünyanın en büyük topluluğu olarak tanımlamıştır (Nettl, 2013).

1955'te kurulan SEM, merkezi Almanya'da bulunan ve 1935'te kaldırılmasına kadar Gesellschaft für vergleichende Musikwissenschaft'ın yasal halefi olmuştur. Kuruluşunun itici gücü, David P. McAllester, Alan P. Merriam, Willard Rhodes ve Charles Seeger'in Aralık 1952 tarihindeki bir toplantısı olarak kabul edilmiştir. Topluluğun yönünü belirlemede etkili olan ilk başkanlar arasında yukarıda sayılan dört kurucu ile birlikte Mieczyslaw Kolinski, Mantle Hood, Klaus Wachsmann ve Bruno Nettle kabul edilmiştir (Nettl, 2013).

Üyelerinin yüzde 80 civarı çoğunluğunun Kuzey Amerika'da yerleşik olduğu, etnomüzikolojiye ayrılmış en büyük akademik kuruluş olan SEM, etnomüzikolojiye ayırt ediciliğini sağlayan metodolojik meseleler perspektifini yerleştirerek, etnomüzikolojinin Kuzey Amerika'daki etkili varlığını nasıl tesis ettiğini hem yansıtmış hem de etkilemiştir (Bohlman, 2013).

Belirli bir etnomüzikoloji tanımına kısıtlanmaktan kaçınan topluluğun konferansları ve yayınlarında, batılı olmayan müzik, halk müzikleri, 20. yüzyılın sonlarından itibaren popüler müzikler ve yerel geleneklerin yanı sıra antropoloji ve diğer perspektifleri kullanan çalışmalar gibi sosyal bilimlerin neredeyse her perspektifinden tüm müziklere dair araştırmalara yer verilmiştir (Nettl, 2013).

Bugün hemen her ülkeden onbinlerce üyeye sahip bu oluşumların ortak noktalarının, nitelikli bilginin oluşturulması, saklanması ve iletilmesi olduğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, geçen süreçte gelişen teknoloji ve yenilikler neticesinde, yukarıda üç ana eksenle tanımlanan tüm bu işlevlerin çok daha konforlu ve çağdaş bir şekilde gerçekleştirilmesi için web tabanlı bir platform ile çok daha eşitlikçi ve erişilebilir bir seçenek sunulabilmesine imkan tanınmıştır.

5. AKADEMİK MEDYA UYGULAMALARI

Genel anlamıyla medya, bilgi ve mesajların saklanması ve iletilmesi işlevlerini sağlayan tüm iletişim sistemleri olarak ele alınmıştır (Barbier et al., 2001). Bu açıdan günümüz kitle iletişim araçlarının da, bilinen en erken medya örneklerinden olan yazıtların da aynı işlevlere sahip olduğu düşünülebilir.

İletişimin önde gelen kuramcılarında McLuhan, Gutenberg'in 1456'da matbaayı icat etmesini iletişim ve kültürde bir tür “büyük patlama” olarak tanımlarken, Peters gibi teorisyenler “tüm iletişimi” “kitle iletişim” olarak kabul etmiştir. Bu anlayışta kitle iletişim araçları, MÖ 5000 dolaylarında yazının icadından bu yana var olmuş ve MÖ 2000 dolaylarında alfabenin icadıyla büyümüştür (McLuhan et al., 2017).

Kitle iletişim araçları denildiğinde ise her türlü iletişime olanak sağlamak üzere kurulmuş sosyal yapılar ve daha geniş bir anlamda bu yapılar için kullanılan araçlar ifade edilmiştir (Barbier et al., 2001). Bu bağlamda mesajın sahibinden ya da muhafaza edildiği kaynaktan alıcı ya da alıcılar topluluğuna doğru tek yönlü akışını sağlayan yazı, radyo vb. geleneksel medya araçlarından ziyade, topluluktaki her bireyin iletişim sürecinde aktif olarak yer almasına imkan veren, internet tabanlı “sosyal” medya olgusu günümüz paradigmasında baskın unsur olarak öne çıkmıştır.

Çalışmanın odağı olan makam müziği özelinde bir akademik sosyal ağ platformu önermesine dair daha geniş bir kavrayış oluşturabilmek adına, akademik sosyal ağ kavramı hakkında bir tanım yapmak amacıyla, mevcut ağlar arasında en yaygın ve başarılı iki örneğe yer verilmiştir.

Yüzyıllar boyunca bilim, özel olarak yapılan araştırmalar yoluyla işlemiş, daha sonra hakem meslektaşlar tarafından incelenmek ve diğer araştırmacıların ve genel olarak halkın yararına yayınlanmak üzere bilim ve tıp dergilerine gönderilmiştir (Lin, 2012).

Hakem incelemesinin aylar sürebildiği, dergi aboneliklerinin aşırı maliyetli olabildiği ve prosedürü yöneten küçük bir grubun bilgi akışını sınırladığı bu sistem, birçok bilim insanı için, gizli, pahalı ve elitist olarak tanımlanmış ve bu sürecin uzun sürmesi kutlanacak bir şey olarak görülmemiştir (Lin, 2012).

Çevrimiçi sosyal ağlar, özellikle akademisyenleri hedef alan bir dizi sosyal ağ sitesiyle son on yılda hızla gelişmiştir. Araştırmalar için işbirliğini kolaylaştırmak, bilimsel iletişimi arttırmak ve çevrimiçi bir akademik kimlik geliştirmek, akademik çevrimiçi sosyal ağların başlıca faydaları arasına kabul edilmiştir (Jordan, 2014).

Geleneksel olarak, Amerikan üniversitelerinde üretilen araştırmaların çoğu, halkın erişimine açık değildir. Lösemi ya da siyaset teorisi ya da Jane Austen üzerine bilimsel bir makaleyi okumak için bir üniversite kimlik kartına ihtiyacınız vardır ya da bu makale doğrudan veya dolaylı olarak vergi mükelleflerinin dolarıyla finanse edilmiş olsa bile yaklaşık 10 ila 30 dolar arasında bir ödeme yapmanız gerekmektedir (Mckenna, 2015).

Kuantum fizikçisi Michael Nielsen ve “açık bilim”in diğer savunucuları, bilimin İnternet üzerinden sorunsuz bir işbirliği ortamında çok daha fazlasını, çok daha hızlı başarabileceğini öne sürmüştür ve geleneksel sistemin ancak 17. yüzyıl teknolojisine takılıp kaldığında, bilgi paylaşımı için ideal bir sistem olduğunu beyan etmiştir (Lin, 2012).

Bu ödeme duvarları aslında Fildişi Kule'deki araştırmaları gizlemektedir. Akademik yayıncılığın arkasındaki dolambaçlı kar modeli, yükseköğretimdeki birçok kişiyi de hayal kırıklığına uğratmıştır. Bu baskılara yanıt olarak, birçok üniversite ve disiplin, öğretim üyelerinin ödevlerini yükleyebilecekleri web siteleri veya “depolar” oluşturmuştur; bazı profesörler de bilgilerini kişisel web sitelerinde yayınlamıştır (Mckenna, 2015).

Akademik yayıncılığın yeni formu olarak da tanımlanan bu konsept, akademisyenlerin yayın çıkartması, mevcut yayınlara ulaşması, çalışmaları ve alanı ile alakalı profesyonel bir iletişim ağı geliştirmesi ve bilgi yönetimi yapmasını sağlamıştır (Mark Alexander Carrigan & Publishing, 2020).

Bir sosyal ağ işlevi içeren ve kullanıcıların benzer ilgi alanlarına sahip diğerlerini “takip edebilmelerine” olanak tanıyan bu sitede, akademisyenler makale taslakları, ders notları, konferans konuşmaları ve makaleleri yayınlamaktadır (Mckenna, 2015).

Esasen Facebook ya da LinkedIn gibi sosyal ve kurumsal medya platformlarının bilimsel bir versiyonu olan bu platformlar, üyelere profil sayfaları oluşturmak, makaleleri paylaşmak, görünümeleri ve indirmeleri izlemek ve araştırmaları tartışmak için bir yer sağlamaktadır (Van Noorden, 2014).

Bu platformların kullanıcılarının temel motivasyonu, profesyonel deneyim ve fikirleri meslektaşları ve ilgilileri ile paylaşabilmek ve okuyucuları ile etkileşime girerek bağlantılarını geliştirmek, faydası ise araştırmaları konusunda yeni yaratıcı fikirlere ulaşmak, müfredat, yazım ve yayın kalitesinin artırılması ile yayın öncesinde meslektaşlarının görüşlerine erişebilme imkanına sahip olarak sıralanmıştır (Diane Rasmussen Neal, 2012).

Yüksek öğretim akademisyenleri, akademik sosyal ağlara katılımlarını müzakere ederek akademiye özgü profesyonel bir çevrimiçi kültür oluşturmaktadırlar. Bu kültür ve katılımı teşvik etmek ve sürdürmek için kullanılan uygulamaların, gelecekte akademik araştırmaları ve profesyonel beklentileri etkilemeye devam edeceği öngörülmüştür. Akademik sosyal ağlar sürekli olarak geliştiğinden, araştırmacıların, özellikle akademik meslektaşları arasında, platform güncellemelerini ve kullanımındaki değişiklikleri takip etmeleri gerekmektedir (Williams & Woodacre, 2016).

Bilimsel veriye açık erişim, bu erişimi sağlayan platformların iş ve gelir modelleri, geleneksel organizasyonların bu platformlara karşı duruşu, akademi profesyonelleri ve kurumlarının bu platformlar aracılığıyla sağladığı faydalar ve bilime olan katkıları ile bu platformların ulaştığı multi milyon dolarlık destek fonları ile alakalı geniş tartışmalara, çalışmada atıfta bulunan ilgili kaynaklarda rastlanmıştır olup, çalışmanın odağının bu tartışmalar olmaması ve henüz bir ya da bir kaç on yıllık olan bu kavrama dair bu tartışmaları süregelen nitelikte olması açısından burada uzun uzadıya ver verilmesine gerek görülmemiştir.

Günümüzde genel olarak akademiye hedefleyen ya da çalışmanın kapsamında olduğu gibi spesifik bir alana yönelik olan pek çok benzer platform olmasına karşın, makam müziği özelinde böyle bir platforma rastlanılmamıştır. Bu noktada çalışmanın esas örnekleme olarak, literatürde en fazla yer tutan, en geniş kullanıcı kitlesi tarafından tercih edilen ve en kabul gören, sektördeki iki başat oyuncu olan "Academia.edu" ve "Researchgate.net" platformlarının alınması uygun görülmüştür.

2008 yılında Richard Price tarafından kurulan "Academia.edu" platformu, akademisyenler için en yaygın kullanılan ücretsiz akademik web sitelerinden biri olup, akademisyen ve kullanıcılara profil oluşturma, çalışmalarını yükleme, ilgi alanlarını belirleyip bu alandaki araştırmacıları takip etme gibi imkanlar sunmaktadır. Premium üyeliklerde yüklenen çalışmaların aldığı trafiğin kritiği, dağılımı ve araştırmacının aldığı atıfları görme hakkı tanınmıştır (Academia.edu | About, 2019).

2008'de Academia.edu'yu kurmadan önce İngiltere'de Oxford Üniversitesi'nde felsefe eğitimi almış olan CEO Richard Price bir makalesinin yayınlanmasının üç yıl sürmesinin ardından hayata geçirdiği projesinin amacını, bilim yayınlarını sıfırdan yeniden inşa etmek olarak tanımlamıştır (Mckenna, 2015).

"ResearchGate.net", akademisyenlerin kendi profillerini oluşturmaları, bilgilerini listelemeleri ve yayınlarını paylaşmaları ve birbirleriyle etkileşime girmeleri için bir sosyal ağ sitesidir. Aynı "Academia.edu" örneğinde olduğu gibi, akademisyenlerin yayınlarını yaymaları için yeni bir yol sağlar ve dolayısıyla gayri resmi bilimsel iletişimin dinamiklerini potansiyel olarak değiştirir (Thelwall & Kousha, 2014).

Academia.edu, tüm akademik disiplinlerden ve yüzlerce üniversiteden araştırmaları tek bir yerde derleyen diğer arşivlerden daha kapsamlıdır. Arama sürecini kolaylaştırmak için 1,6 milyondan fazla etiketle, web sitesinin kullanıcı dostu tasarımı, akademisyenlerin materyallerini kolayca göndermelerini de sağlar. Bilim insanları makalelerini kaç kişinin indirdiğini bile izleyebilir (Mckenna, 2015).

Bilim insanları ResearchGate profillerini gerçek isimleriyle, profesyonel ayrıntılarıyla ve yayınlarıyla doldururlar; bu veriler sitenin diğer üyelerle bağlantı önermek için kullandığı verilerdir. Kullanıcılar, genel veya özel tartışma grupları oluşturabilir ve makaleleri ve ders materyallerini paylaşabilir. ResearchGate ayrıca üyelerin çevrimiçi katkılarına ödüllendirmek için bir "itibar puanı" seçeneği sunmaktadır (Lin, 2012).

Kullanıcıların kendileri için profiller oluşturmaları ve akademisyenleri "takip etmesi"; ayrıca, ağlarındaki diğer kişilerin en son yüklenen makaleleri ve yorumlarıyla ilgili kendilerini güncelleyen bir haber akışına da başvurabilirler. Ardından, çevrimiçi bir seminere benzer şekilde, akademisyenlerin makalelerinin taslaklarını yüklemelerine ve 20 günlük bir pencere içinde yorum istemelerine olanak tanıyan "oturumlar" işlevi vardır (Mckenna, 2015).

ResearchGate kullanım ve yayın verilerinin mevcut akademik hiyerarşileri geniş ölçüde yansıtıp yansıtmadığını ve her bir ülkenin siteden yararlanıp yararlanamayacağını değerlendiren bir çalışmanın

sonuçları, ResearchGate istatistiklerine dayalı sıralamaların akademik kurumların diğer sıralamaları ile orta derecede iyi korelasyon gösterdiğini ve ResearchGate kullanımının akademik sermayenin geleneksel dağılımını geniş ölçüde yansıttığını öne çıkartmıştır (Thelwall & Kousha, 2014).

Gerçekte neler olduğunu keşfetmek amacıyla Nature dergisi, 95 farklı ülkeden on binlerce araştırmacıya sosyal ağları ve diğer popüler profil barındırma veya arama hizmetlerini nasıl kullandıklarını sormak için e-posta göndermiş ve 3500'den fazla yanıt almıştır. Sonuçlar, ResearchGate'in kesinlikle iyi bilindiğini doğrulamıştır. Çalışmanın tam sonuçlarına çevrimiçi olarak go.nature.com/jvx7pl adresinden ulaşılabilir (Van Noorden, 2014).

Platformun kurucusu Price, Academia.edu'nun genel olarak ResearchGate'den çok daha yüksek web trafiğine sahip olduğuna dikkat çekmiş, bunun nedeninin belki de rakibinin aksine herkesin katılmaya açık olması olduğunu öne sürmüştür. Ancak bu iddiaya karşın çalışmanın sonuçlarında Academia.edu, ResearchGate'den daha az bilinirliğe sahip olarak açıklanmıştır. Ankete katılan bilim insanlarının yalnızca %29'u bu platformun farkında ve yalnızca %5'i düzenli olarak ziyaret ediyor olarak geri bildirim sunmuştur (Van Noorden, 2014).

Bilim insanları ve mühendislerin %88'den fazlası, ülkeler arasında çok az farkla, Google+ ve Twitter'ı duyduklarından biraz daha fazla, Academia ve ResearchGate platformlarının farkında olduklarını söylemiş, yarısından biraz azı, düzenli olarak ziyaret ettiklerini ve siteyi Google Akademik'ten sonra, Facebook ve LinkedIn'in önünde ikinci sıraya koyduklarını söylemiştir. Düzenli ziyaretçilerin neredeyse %29'u önceki yıl ResearchGate'de bir profil oluşturmuştur (Van Noorden, 2014).

Aynı çalışma kapsamında incelenen 480 sosyal bilim, sanat ve beşeri bilimler araştırmacısı için, iki sitenin kullanımı daha yakından eşleştirilmiştir. En aktif katılımcıların bir alt kümesine, düzenli olarak ziyaret ettikleri sitelerde gerçekte ne yaptıklarını sorulmuştur. Hem ResearchGate hem de Academia.edu'da en çok seçilen aktivite, birisinin iletişime geçmek istemesi ihtimaline karşı bir profil tutmak olarak tercih edilmiştir. Bu, birçok araştırmacının profillerini çevrimiçi profesyonel varlıklarını artırmanın bir yolu olarak gördüğünü göstermiştir. Bundan sonra, en popüler seçenekler işle ilgili içerik yayınlamak, ilgili meslektaşları keşfetmek, ölçümleri izlemek ve önerilen araştırma makalelerini bulmak olarak işaretlenmiştir (Van Noorden, 2014).

Academia.edu, 17,7 milyon dolarlık risk sermayesi sayesinde 26 çalışanlı şirketin faaliyete geçmesinden bu yana açık erişim hareketine paralel olarak büyümüş, pazarlama için ödeme yapmadan ağızdan ağıza yükselmiş ve yaklaşık 30 milyon kayıtlı kullanıcı, 8 milyon yüklenen makale ve 36 milyon tekil aylık ziyaretçi ile akademik araştırmaları ücretsiz okumak için en yaygın kullanılan web sitelerinden biri haline gelmiştir (Mckenna, 2015). Platformda günümüzde sitede 25 milyon içerik bulunmakta ve aylık 71 milyon ziyaretçi almaktadır (Academia.edu | About, 2019).

Researchgate, 120 kişiyi istihdam etmektedir ve Bill Gates de dahil olmak üzere çeşitli yatırımcılardan 35 milyon ABD doları temin ettiğini duyurmuştur. Bu rakamlar Facebook'un 1,3 milyar aktif kullanıcısıyla karşılaştırıldığında çok az, ancak yalnızca araştırmacıların katılabileceği bir ağ için şaşırtıcı derecede yüksektir (Van Noorden, 2014).

Tüm bu veriler doğrultusunda her iki platformun da küresel akademik camia tarafından fazlaca bilindiği ve akademi profesyonellerinin yanı sıra her seviyeden ilgili araştırmacı tarafından da kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

6. AKADEMİK MAKAM MÜZİĞİ ÇALIŞMALARINA DAİR WEB TABANLI BİR ARŞİV VE SOSYAL MEDYA PLATFORMU ÖNERİSİ: MAQAMLİB

Çalışmanın bu bölümünde, önceki bölümlerde sunulan veriler ışığında tasarlanan platformun temel işlevleri ve bu işlevlerin ne şekilde yapılandırıldığı üzerine detaylı tanımlamalara yer verilmiştir.

Platformun adı olan "MaqamLib" terimi, dilimizde "makam müziği kütüphanesi" anlamına gelen, İngilizce "Maqam Library" kelimelerinin kısaltmasından oluşmuştur. Platformun uluslararası olması, SEO (search

engine optimization / arama motoru optimizasyonu) ve markalama çalışmaları için maksimum verimlilik elde edilmesi hedeflenerek, mevcut çeşitli isim alternatifleri arasından bu seçenekte karar kılınmıştır.

“MaqamLib” pek çok farklı başlıkta müzik araştırmalarının yer aldığı bir veri tabanı ve sosyal topluluktur. MaqamLib platformu ile müzikoloji, makam müziği, müzik tarihi, müzik teorisi, mikrotonal müzik, müzik teknolojileri, enstrüman yapım ve çalım teknikleri, etnomüzikoloji, müzik sosyolojisi ve benzeri müziğe dair pek çok farklı başlıkta yer alan akademik çalışmalara ve etkinliklere ulaşılabilir. Araştırmacılar, öğrenciler, akademisyenler, müzisyenler, hobistler ve müziğe ilgisi olan her birey MaqamLib platformu ile ufuk açıcı içeriklere ulaşabilir ve kendi çalışmalarını paylaşabilir.

Öncelikli olarak, araştırmacıların kişisel profil sayfalarını oluşturabilmeleri ve platformun sunduğu imkanlardan tam kapsamda faydalanabilmeleri için üyelik oluşturmaları gerekli görülmüştür. Üyeler sistemde arama yapabilir, içerikleri görüntüleyebilir ve içerik sahibinin izni doğrultusunda indirebilir ya da çeşitli şekillerde faydalanabilir, içerik ekleyebilir, diğer üye ve akademisyenler ile iletişim kurabilir, takip ettiği profesyonellerden ve konulardan bildirim olarak ilgilendiği alanlardaki gelişmelerden haberdar olur. Üye olmak için herhangi bir ücret talep edilmemektedir. Kullanıcılar dilerse Google ya da Facebook hesapları ile de otomatik olarak giriş yapabilirler.

Akademik Üyelik, doktora ünvanı sahipleri, öğretim görevlisi ve öğretim üyelerine özel üyelik tipidir. Akademik üyeler onayladıkları içerikleri etiketleyerek arama sonuçlarına etki edebilir. Arama sonuçları, sayıca en çok akademik üye onayı alan içerikler en üstte olacak şekilde sıralanır. Akademik üyeler şüpheli buldukları içerikleri, şüphe sebebini açıklayan bir şerh düşerek işaretleyebilir. Akademik üyeler, hakemli dergi, sempozyum, toplantı, konferans, panel ve benzeri bilimsel etkinlikler için duyuru oluşturabilirler. Sisteme normal üye olunduktan sonra, üye profil sayfasında yer alan “üyeliğimi yükselt” seçeneğini kullanarak, “Akademik Üyelik” için gerekli doktora ünvanı ve varsa öğretim görevliliği ya da üyeliğini gösterir belgeler sisteme yüklenerek talepte bulunulabilir. Belgelerin yönetim tarafından kontrol ve teyit edilmesinin ardından, mümkün olan en kısa sürede, üyeliğin yükseltildiğine ya da başvurunun neden dolayı kabul edilmediğine dair bir bilgilendirme mesajı ilgili tarafa iletilecektir.

İçeriklerin sınıflandırılması konusunda ise MaqamLib platformu için iki farklı gruplandırma tasarlanmıştır. Bunlardan daha genel bir sınıflandırma olan ilki, “onaylı içerikler”, “genel içerikler” ve “şüpheli içeriklerdir.”

Platforma yüklenen kitap, hakemli dergi içeriği gibi tüm akademik yayınlar onaylı içerikler olarak sınıflandırılmaktadır. Bu tip içerikleri eklerken ISBN, DOI gibi referans kodlarının da belirtilmesi gereklidir. Normal içerikler de platforma üye üç ya da daha fazla akademik üye tarafından onaylanması durumunda onaylı içerik olarak sınıflandırılır.

Yukarıdaki paragrafın kapsamında dışında kalan tüm diğer içerikler ise “normal içerik” olarak sınıflandırılır. Alandaki bir araştırmacının analiz, ödev, kişisel görüş, kitap ya da eser incelemesi gibi yazıları, ses kayıtları ve sair içerikler bu grupta sınıflandırılır. Yukarıdaki paragrafta da belirtildiği üzere, “normal içerik” kapsamında değerlendirilen bir içerik, akademik üyelik kapsamında platforma üye üç profesyonel akademisyen tarafından onaylandığında, onaylı içerik sınıflandırmasına yükseltilir.

Hem akademik hem de normal içerikler arasından, ilgili olanları kapsayan bir diğer grup ise “şüpheli” içeriklerdir. Eklenen içeriklerde eksik ya da hatalı bilgi, kaynakça eksikliği, intihal gibi olumsuzlukların olması halinde içerikler, akademik üyeler tarafından şüpheli olarak sınıflandırılmaktadır. Akademik üyeler sebebini belirterek bir içeriği şüpheli olarak işaretleyebilir. Bu durumda içerik erişimden kaldırılmaz ancak şüpheye sebebiyet veren olumsuzluk giderilene kadar bu durum içeriğin künyesinde belirtilir.

İçerik sınıflandırması konusunda, detaya yönelik olan diğer tasarım ise içerik kategorileri ve anahtar kelimeler şeklindedir. MaqamLib platformuna eklenecek her bir tekil içerik için temel kategori seçimi yapmak zorunludur. Bu kategoriler “makam müziği çalışmaları”, “tarihi çalışmalar”, “halk müziği çalışmaları”, “dini müzik çalışmaları”, “çalgıbilim çalışmaları” ve “teknolojik çalışmalar” olmak üzere, toplam altı adet olarak sunulmuştur. Bu temel kategorilere uymadığı düşünülen bir çalışma olması halinde, kullanıcılar “kategori öner” seçeneği ile kategori önerisi yapabilir. Bu öneride öne sürülen sav platform yönetiminde değerlendirilip, ihtiyaç duyulması halinde akademisyenlerden görüş talebinde bulunarak yeni kategori oluşturulur ya da ilgili içerik var olan seçeneklerden uygun olduğu düşünülen kategoriye yönlendirilir.

MaqamLib platformu, model alınan Researchgate ve Academia platformlarından farklı olarak sadece makam müziği çalışmalarına yöneliktir ve müziğin ana unsuru olan sese yönelik audio kayıtların içerik olarak eklenmesi ve ulaşılabilmesi özelliğini barındırır. Çalışma bu açıdan değerlendirildiğinde, sunulan modellere nazaran çok daha küçük girişimlerden, kullanıcıların ses kayıtlarını serbest kullanım hakkı vererek eklediği bir arşiv olan FreeSound ve parçaların süre, besteci, yayıncı gibi meta verilerinin listelendiği açık kaynaklı bir kütüphane olan MusicBrainz platformlarına benzer özellikler de barındırmaktadır (*About - MusicBrainz*, n.d.), (*Freesound - help - Frequently Asked Questions*, 2013).

Anahtar kelimeler konusunda ise 7 ana başlık altında 24 alt seçenek sunulmaktadır. Bu sınıflandırmada yer alan ana başlıklar “philosophy / felsefe”, “positive sciences / pozitif bilimler”, “education / eğitim”, “sociology & cultural studies / sosyoloji ve kültürel çalışmalar”, “psychology / psikoloji”, “linguistics / dilbilim” ve “criticism / eleştiri” şeklindedir.

Ana başlıklardan “philosophy / felsefe” başlığı altında “ontology / ontoloji”, “epistemology / epistemoloji”, “axiology / aksiyoloji”, “aesthetics / estetik”, “ethics / etik” ve “logic / mantık”, “positive sciences / pozitif bilimler” başlığı altında “physics / fizik”, “acoustics / akustik”, “mathematics / matematik”, “data processing / veri işleme”, “recording technology / kayıt teknolojisi” ve “medicine / tıp”, “education / eğitim” başlığı altında “teaching / öğretme” ve “learning / öğrenme”, “sociology & cultural studies / sosyoloji ve kültürel çalışmalar” başlığı altında “ecomusicology / ekomüzikoloji”, “gender / cinsiyet”, “politics / politika” ve “economy / ekonomi”, “psychology / psikoloji” başlığı altında “cognition / biliş”, “perception / algı” ve “therapy / terapi”, “linguistic / dilsel” başlığı altında ise “semiology / göstergebilim”, “iconography / ikonografi” ve “hermeneutics / yorumlama” seçenekleri sunulmaktadır. Kullanıcılar, aynı kategorilerde olduğu gibi yeni seçenekler için de öneri sunabilirler.

7. SONUÇ

Teknolojinin hayatın her alanında etkisini geri dönüşü mümkün olmayacak seviyelerde arttırdığı günümüzde, dijitalleşmenin gelişimini, önemini ve gerekliliğini vurgulamak artık sadece malumun ilanı durumundadır. Bu dönüşüm içerisinde bilgi ve bilgi kaynakları da dijitalleşerek daha erişilebilir ve muhafaza edilebilir hale gelmiştir ve gelmektedir. İnternet çağında yaşayan kuşaklar için bilgiye dijital ortamlardan erişmek yerine fiziksel olarak ulaşmaya çalışmak, matbaa döneminde seri baskı ile çoğaltılan bir kitaba, yazarının el yazması

olarak ulaşmaya çalışmaktan farksız hale gelmiştir. Bu paradigma değişimi, küresel anlamda en yüksek prestije sahip akademik, resmi ve sivil kurumlar başta olmak üzere, tüm arşiv ve kaynakların dijital ortamlara aktarılması gerekliliğini doğurmuştur.

Çağın getirdiği bir diğer paradigma değişimi ise iletişim alanında olmuştur ve günümüzde herkes tarafından fark edilmektedir. Sosyal ağlar, çağımızın temel iletişim aracı haline gelmiştir ve bireylerin hayatlarına olan etkisi geri dönülemez şekilde günden güne artmaktadır.

Çalışmanın ilk iki bölümünde de görülebileceği üzere, müzikolojinin başlangıcından günümüze geçirdiği süreçte ilgili sosyal toplulukların iletişimi ve bilgi paylaşımı göz ardı edilemez bir önem taşımaktadır. Devamında yer alan “Akademik Medya Uygulamaları” başlığında yer verilen literatür tartışmasında da iletişim ve paylaşım bahsinin çağdaş zeminde de aynı önemi taşıdığı gözlemlenebilir. Tüm bu bilgiler ışığında, makam müziği özelinde bu tip bir platformun işlevi ve dolduracağı boşluğun boyutu rahatlıkla anlaşılabilir.

Günümüzde hemen her alanda gerçekleştirilen akademik arşiv çalışmaları “makam müziği” özelinde eksikliğini hissettirmektedir. Bu alanda oluşturulacak bir veri tabanı, eşsiz zenginlikler sunan müzik geleneğimizi gelecek kuşaklar için koruma altına alırken, her seviyeden araştırmacı için güvenilir ve temiz bilgiyi daha ulaşılabilir kılmalarının yanı sıra alana özel bir sosyal ağ oluşturması ile de profesyoneller arası iletişime katkı sağlayacaktır.

Sunulan önerinin öngörülen kazanımları arasında erişilebilirlik, güvenilirlik, iletişim ve görünürlük başlıkları sıralanabilir. Makam müziği alanında yapılan çalışmalara tek kaynak üzerinden erişebilme imkanı, araştırmacıların kapsamlı çalışmalar yapmalarını daha kolay hale getirecektir. Onaylanmış içerikler ile doğru bilgiyi öne çıkartılırken, şüpheli içerikler ile bilgi kirliliğinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Araştırmacıları alanlarındaki meslektaşlarıyla buluşturarak daha fazla görünürlük sağlarken, fikir paylaşımı, ortak çalışma ve akademik etkinlik düzenleme gibi işbirliği olanakları sunmaktadır.

MaqamLib platformu SDK-2021-43062 kodu ile İstanbul Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince desteklenmektedir ve platforma www.maqamlib.com linkinden erişilebilir.

Hakem Değerlendirmesi <i>Peer-review</i>	Bağımsız <i>Externally peer-reviewed.</i>
Çıkar Çatışması <i>Conflict of Interest</i>	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir. <i>The author has no conflict of interest to declare.</i>
Finansal Destek <i>Financial Support</i>	Yazar çalışmasının İstanbul Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından SDK-2021-43062 kodu ile desteklendiğini bildirmiştir.
Teşekkür Açıklaması <i>Acknowledgements</i>	Yazar teşekkür açıklaması bildirmemiştir. <i>The author did not provide a statement of acknowledgements.</i>

Kaynaklar

- About - MusicBrainz. (n.d.). *Musicbrainz.org*. <https://musicbrainz.org/doc/About> (23.02.2022)
- Academia.edu | About. (2019). *Academia.edu*. <https://www.academia.edu/about> (23.02.2022)
- Barbier, F., Catherine, B. L., & Kerem, E. (2001). *Diderot'dan internete: Medya tarihi*. Okyanus Yayın.
- Bohlman, P. (2022, Jan 2). Ethnomusicology. *Grove Music Online*. <https://0-www-oxfordmusiconline-com.divit.library.itu.edu.tr/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-1002240825>.
- Carrigan, M. A. (2020). *Social media for academics*. Sage, © Copyright.
- Diane, R. N. (2012). *Social media for academics: A practical guide*. Chandos Pub.
- Duckles, V., Pasler, J., Stanley, G., Christensen, T., Hagg, B., Balchin, R., Libin, L., Seebass, T., Page, J., Goehr, L., Bujic, B., Clarke, E., McClary, S., Gribenski, J., Gianturco, C., Potter, P., Fallows, D., Velimirović, M., Romanou, K., Tomlinson, G., Béhague, G., Kanazawa, M., & Platt, P. (2022, Jan 2). Musicology. *Grove Music Online*. <https://0-www-oxfordmusiconline-com.divit.library.itu.edu.tr/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000046710>.
- Freesound-Help-Frequently Asked Questions. (2013). *Freesound.org*. <https://freesound.org/help/faq/>
- Häusler, R. (2001). International musicological society. *Oxford Music Online*. <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.13856>.
- Haydon, G. (2001). *Introduction to musicology: A survey of the fields, systematic & historical, of musical knowledge & research*. Umi.
- Hibberd, L. (1959). Musicology reconsidered. *Acta Musicologica*, 31(1), 25–31. <https://doi.org/10.2307/931812>.
- Jordan, K. (2014). Academics and their online networks: Exploring the role of academic social networking sites. *First Monday*, 19(11). <https://doi.org/10.5210/fm.v19i11.4937>.
- Judd, R. (2014). American musicological society. *Oxford Music Online*. <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.a2256004>.
- Karpeles, M., & Christensen, D. (2001). International council for traditional music. *Oxford Music Online*. <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.13852>.
- Lin, T. (2012, January 16). Cracking open the scientific process. *The New York Times*. https://www.nytimes.com/2012/01/17/science/open-science-challenges-journal-tradition-with-web-collaboration.html?_r=4&pagewanted=all.
- McKenna, L. (2015, December 17). *Can academics trust their research with for-profit companies?* *The Atlantic*. <https://www.theatlantic.com/education/archive/2015/12/the-convoluted-profits-of-academic-publishing/421047/>.
- Mcluhan, M., (2017). *The Gutenberg galaxy: The making of typographic man (Centennial Edition with New Essays by W. Terrence Gordon, Elena Lamberti, and Dominique Scheffel-Dunand: The Making of Typographic Man)*. University of Toronto Press.
- , E., & Adler, G. (1981). Guido Adler's "the scope, method, and aim of musicology" (1885): An english translation with an historico-analytical commentary. *Yearbook for Traditional Music*, 13, 1–21.
- Nettl, B. (2022, Jan 2). Society for ethnomusicology. *Grove Music Online*. <https://0-www-oxfordmusiconline-com.divit.library.itu.edu.tr/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-1002257337>.

- Nettl, B. (2022, Jan 2). Society for ethnomusicology. *Grove Music Online*. <https://0-www-oxfordmusiconline-com.divit.library.itu.edu.tr/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-1002257337>.
- Parncutt, R. (2007). Systematic musicology and the history and future of western musical scholarship. *Journal of Interdisciplinary Music Studies*, 1(1), 1-32.
- Pegg, C., V. Bohlman, P., Myers, H., & Stokes, M. (2022, Jan 2). Ethnomusicology. *Grove Music Online*. <https://0-www-oxfordmusiconline-com.divit.library.itu.edu.tr/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000052178>.
- Sampsel, L. J. (2020). *Music research: A handbook*. Oxford University Press.
- Thelwall, M., & Kousha, K. (2014). ResearchGate: Disseminating, communicating, and measuring Scholarship? *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 66(5), 876–889. <https://doi.org/10.1002/asi.23236>.
- Van Noorden, R. (2014). Online collaboration: Scientists and the social network. *Nature*, 512(7513), 126–129. <https://doi.org/10.1038/512126a>.
- Williams, A. E., & Woodacre, M. A. (2016). The possibilities and perils of academic social networking sites. *Online Information Review*, 40(2), 282–294. <https://doi.org/10.1108/oir-10-2015-0327>.

Extended Abstract:

A Web-Based International Archive And Media Platform Proposal Specific to Maqam Music, Regarding The Future of Academic Studies: MaqamLib

In this study, an academic database and social media platform proposal which is planned to operate under the umbrella of musicology in general and maqam music in detail, suitable for contemporary, third generation university and open science concepts is presented.

In line with the information obtained through the literature review, it is aimed to create a comprehensive understanding of the platform that is the subject of the study by explaining the process of musicology from history to the present, the role of musicology societies in this process, and examples from current academic media applications. In particular, under the title of “Academic Media Practices”, it is aimed to present a literature discussion by including the similar and divergent views of all the sources reached in the literature review regarding the models that set an example for the study.

This study includes the explanation of the differences, functions and functioning of the web-based platform which is coded in line with the development process of musicology and the roles of the communities in this process, and contemporary applications taken as a model for the design. The purpose of the platform is the subject of the design: to provide a reliable source for academic research by creating a visual and auditory database specific to “Maqam Music”. It is predicted that a platform that will combine the digital archive concept, a necessity of this age, and an academic social network model such as Academia or Researchgate will also offer more visibility and collaboration opportunities for researchers.

This study aims to design a platform that can be used by all ethnic, microtonal, modal and historical music researchers, especially “Maqam Music”, in order to access the written, visual and auditory records of the works that have been confirmed by the experts. By examining the studies to be included in the platform, it will be possible to accurately determine the periodical and current trends of “Maqam Music” studies in the academic context by creating statistical data on the studies carried out in the field.

Emphasizing the development, importance and necessity of digitalization is now just a well-known announcement as technology has increased its impact in all areas of life at irreversible levels. In this transformation, information and information resources have become more accessible and preserved by digitization. For generations living in the internet age, trying to reach information physically instead of accessing it from digital media has become no different than trying to reach a book that was reproduced by serial printing as a manuscript of its author.

This paradigm shift has necessitated the transfer of all archives and resources to digital media, especially academic, official and civil institutions that have the highest prestige in the global sense. Another paradigm change brought by the age has been in the field of communication and it is noticed by everyone today. Social networks have become the main communication tool of our age and their impact on the lives of individuals is increasing day by day. As can be seen in the first two parts of the study, the communication and information sharing of the relevant social communities has an undeniable importance in the process of musicology from its beginning to the present. It can be observed that the subject of communication and sharing carries the same importance in the contemporary context in the literature discussion included in the "Academic Media Practices" title.

In the light of all this information, the function of this type of platform and the size of the gap it will fill can be easily understood in the case of maqam music. Today, academic archival studies carried out in almost every field make the lack of "modal music" in particular. A database to be created in this field will protect Turkish musical tradition which offers unique riches for future generations. At the same time, it will make reliable and clean information more accessible to researchers from all levels as well as contributing to interprofessional communication by creating a social network specific to the field. Accessibility, reliability, communication and visibility can be listed among the anticipated gains of the proposal.

The possibility of accessing studies in the field of maqam music through a single source will make it easier for researchers to conduct comprehensive studies. While highlighting correct information with approved content, it is aimed to prevent information pollution with questionable content. While providing greater visibility by bringing researchers together with their colleagues in their fields, it offers collaboration opportunities such as sharing of ideas, collaboration and organization of academic events.

The MaqamLib platform is supported by the Istanbul Technical University Scientific Research Projects Coordination Unit with the code SDK-2021-43062 and can be accessed from the link www.maqamlib.com.